



# **Tractatvs De Sacramentis Et Censvris**

**Hurtado, Gaspar**

**Moretus, 1633**

Dispytatio IV. De causa Sacramentorum.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94788](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94788)



ad occasionem aliquam. Sed character dicitur indelebilis ab agente creato, quia agens creatum neque potest illum physicè destruere, quia caret contrario, medio quo posset illum destruere, neque potest moraliter, seu demeritoriè, quia Deus statuit ut homo non amittat illum, quamvis peccet.

Et quamvis certum non sit, characterem non esse delendum post mortem, tamen est valde verisimile, delendum non esse post mortem, (in quo *S. Thomas* quæst. 63. art. 5. & communiter Theologi conveniunt) sed post illam manere in æternum in anima iusti ad eius delectationem, & in anima damnati ad eius ignominiam & confusionem. Et

sanè, si post mortem non maneret, defunctus, qui à Deo resuscitaretur, esset iterum baptizandus, & confirmandus, & ordinandus, quod dici non potest.

Observandum tamen est, ut optimè Vasquez *Vasquez* & Egidius, quòd quamvis character maneat post mortem in anima defuncti, in ea tamen non manet potestas aut habilitas illa moralis, aut deputatio characteri annexa; quia ei tantum pro hoc statu annexa, quia pro alio est superflua.

Sed, an character intendi & remitti possit, incertum est, & nullo principio indagabile: est tamen certum, imprimi æqualem omnibus, quia non imprimitur iuxta mensuram alicuius dispositionis.

## DISPUTATIO IV.

## De causa Sacramentorum.

DVplex est causa Sacramentorum, altera instituens illa, & altera illa efficiens & ministrans; & de utraque disputandum est, prius de causa instituyente, & postea de causa efficiente & ministrante.

## DIFFICULTAS I.

*Utrum possit creatura communicari potestas instituendi Sacramenta conferentia gratiam ex opere operato.*



ONVENIUNT Doctores, potestatem primariam & principalem, & independentem ab altero tamquam à superiore ad instituenda Sacramenta collatiua gratiæ ex opere operato, non posse creaturæ communicari; quia impossibile est, creaturam fieri independentem à Deo in collatione efficacitatis & virtutis faciendæ alicui signo ad conferendam gratiam.

Est tamen difficultas, An ex commissione Dei possit communicari creaturæ potestas secundaria instituendi dicta Sacramenta pendens à Deo, & ipsi subordinata.

*Scotus. Gabriel. Vasquez.* Scotus in 4. dist. 1. q. 3. Gabriel q. 2. art. 3. dub. 2. & Vasquez disp. 135. partem negativam tuentur, quia instituere dicta Sacramenta, est noviter & primò statuere signum collatiuum gratiæ: nulla tamen creatura id potest primò & noviter statuere adhuc ex commissione Dei, quia quòd-cumque statutum seu decretum creaturæ circa impositionem dicti signi supponeret decretum Dei, ex quo decretum creaturæ exordium sumeret, ac proinde creatura non primò stateret illud, sed Deus.

*Sotus. Valentia. Suarez.* Sotus verò in 4. dist. 1. quæst. 5. art. 4. Valentia disp. 3. quæst. 3. punct. 1. & Suarez disp. 12. sect. 2. partem affirmativam tradunt, & merito: quia non repugnat, Deum committere alicui creaturæ potestatem iustificandi homines modo ipsi creaturæ placito, & creaturam ipsam ex hac potestate sibi commissâ eligere modum iustificandi homines ex opere operato, & infallibiliter, mediis signis

exterioribus hominibus applicatis, & ea assignare & imponere ad id: sed hæc assignatio & impositio signorum sic collatiuorum gratiæ esset vera institutio Sacramentorum de quibus loquimur, ergo non repugnat, dictam potestatem communicari & committi creaturæ. Consequentia patet, & etiam Maior: Minor autem, in qua est tota difficultas, probatur; quia assignatio illa & impositio dictorum signorum esset prima, & nova statutio eorum, quia tantum supponeret decretum Dei, quo committeret creaturæ iustificationem hominum, & electionem mediorum ad id; & non supponeret impositionem seu institutionem aliquam illorum signorum à Deo factam: quia commissio illa Dei, & decretum quo potestatem illam committeret, non esset impositio & statutio signorum, ut patet; neque decretum Dei esset immediate circa impositionem, sed tantum circa potestatem iustificandi homines, & eligendi media ad id; ergo impositio & assignatio signorum facta à creatura illa, esset prima & nova, ac proinde vera institutio. Ex quo patet ad rationem adversariorum.

Vnde ob eandem rationem etiam potuit creaturæ à Deo communicari potestas instituendi Sacramenta veteris legis, quibus ex vi institutionis conveniebat denotare infallibiliter gratiam dandam per passionem Christi.

Observandum tamen est, potestatem excellentiæ, qua humanitas Christi de facto instituit Sacramenta nova, non posse creaturæ puræ communicari eo modo quo humanitati Christi communicata fuit, nempe ob merita condigna, quibus de condigno eam potestatem meruit, & effectum Sacramentorum: quia nulla pura creatura potuit hæc de condigno mereri, quia gratia adoptionis, qua pura creatura posset esse prædita, non potest esse semen & principium merendi de condigno, nisi augmentum sui ipsius, & etiam gloriam, & non nisi habenti ipsam gratiam, & non aliis: id tamen potuit & potest mereri de congruo, ac proinde quòd ipsi potestas communicetur, & quòd Sacramenta instituta ab ipsa impetrent gratiam.

DIFFI-



## DIFFICULTAS II.

*Utrum omnia Sacramenta nouæ legis fuerint de facto à Christo immediate instituta.*

**C**irca hanc difficultatem non tam est controversia inter hæreticos & Catholicos, quam inter Catholicos ipsos, quia hæretici expressè affirmant, Sacramenta, quæ ipsi esse admittunt, fuisse à Christo instituta.

Non ergo defuerunt Catholicis, qui existimauerint aliqua ex septem Sacramentis, præsertim Confirmationem & Extremam Vnctionem, non fuisse à Christo immediate instituta.

**Trident.** Iam tamen Catholicis omnes conveniunt, omnia septem Sacramenta fuisse à Christo immediate instituta: quod iam est adeo certum, ut negari nequeat absque iniuria fidei, & definitum videtur à Tridentino sess. 7. can. 1. dum dicitur: *Si quis dixerit, Sacramenta nouæ legis non fuisse omnia à Christo instituta, anathema sit.* vbi absque dubio sermo est de institutione à Christo immediate facta, & non mediatè per Apostolos & Ecclesiam, potestate ab ipso accepta, quia illud verba apertiùs significant, & verba in definitionibus dogmaticis in apertiore significatione accipienda sunt, quod maximè confirmat Tridentinum sess. 14. can. 1. dum de Extrema Vnctione, quæ Iacobi 5. videbatur à Christo instituta per Iacobum, ait institutam esse à Christo, & à S. Iacobo promulgatam, ac proinde non institutam immediate à Iacobo, sed à Christo.

**Ambros.** Quod etiam significant Ambrosius lib. 4. de Sacramentis, cap. 4. dum ait: *Auctor Sacramentorum quis est, nisi Dominus Iesus?* Et Augustinus lib. 3. de Doctrina Christiana, cap. 9. dum loquens de Sacramentis nouæ legis ait: *Ipsè Dominus, & Apostolica tradidit disciplina.* hoc verò quod addit de Apostolica disciplina, non addit, quia sentiat, Christum quædam, & Apostolos alia instituisse, ut constat ex eodem Epist. 118. cap. 1. vbi supponit omnia fuisse à Christo instituta, & non ab Apostolis, neque à Conciliis plenariis; sed eo addito solum significat, ea quæ à Christo fuerunt instituta, fuisse in nos per Apostolos deriuata.

**Cyprianus.** Quod verò ab hæreticis obijciatur ex Cypriano in Sermonem de Ablutione pedum, vbi significare videtur, solam Eucharistiam esse à Christo institutam, est parui momenti; quia Sermo ille non est Cypriani, sed alterius, qui ibi plura obscure tradit: nihilominus id ita exponitur à Vasquez disputat. 135. c. 1. ut non aduerfetur dictæ doctrinæ.

**Vasquez.** Ita tamen Sacramenta nouæ legis fuerunt à Christo Domino immediate instituta, ut non fuerint ab ipso ut Deo instituta; alias institutio Sacramentorum non attribueretur peculiariter Christo; sed fuerunt instituta ab ipso ut homine, potestate excellentiæ sibi à Deo ex meritis condignis communicata & commissæ.

Sacramenta verò veteris legis, etiam Circumcisionis, instituta fuerunt immediate à Deo, sicut & lex vetus fuit ab ipso immediate lata, & per Angelum Moysi intimata, & per Moysen populo promulgata, quia nullo fundamento dici potest illa fuisse ab homine aliquo instituta.

In lege autem naturæ nullum fuit propriè Sacramentum adhuc pro paruulis, qui sola eorum oblatione Deo ab adultis facta iustificabantur ex opere operantis, ipsorum videlicet offerentium, infallibiliter tamen ex promissione Dei, sicut ex eadem iusti morientes cum meritis infallibiliter adipiscuntur gloriam ex opere operantis.

## DIFFICULTAS III.

*Utrum soli & omnes homines sint ministri Sacramentorum nouæ legis.*

**C**onueniunt Theologi, etiam Scotus, contra Lutherum, solos homines, & non Angelos, esse ministros efficientes & ministrantes Sacramenta, quia officium & potestas efficiendi & ministrandi Sacramenta pendet ex institutione Christi, quæ non constat facta esse pro Angelis, & constat facta esse pro hominibus, non solum generaliter quoad omnia Sacramenta, ex perpetuo sensu & vñu Ecclesiæ; sed etiam specialiter quoad Baptismum, ex illo Math. 28. *Baptizantes eos;* & quoad Eucharistiam, ex illo Luc. 22. *Hoc facite in meam commemorationem;* & quoad Pœnitentiam, ex illo Ioan. 20. *Quorum remisistis peccata;* & quoad Extremam Vnctionem, ex illo Iacobi 5. *Inducat presbyteros Ecclesiæ;* & quoad Confirmationem, ex Actor. 8. vbi Apostoli mittuntur ad confirmandum baptizatos in Samaria; & quoad Ordinem, constat ex traditione Ecclesiæ: pro Matrimonio autem res est certissima, quia soli contrahentes sunt ministri. De his tamen ex professo in propriis Tractatibus.

Ea verò quæ obijciuntur à Luthero, ad probandum etiam Angelos habere potestatem efficiendi & ministrandi Sacramenta, omittimus, quia facilia sunt, & illa soluit Vasquez disp. 138. Nihilominus si contingat Angelum bonum Sacramentum aliquod efficere & ministrare, censendum est validum, ut aduertit S. Thomas q. 64. art. 7. non quia ad id habeat potestatem ordinariam, sed quia credendum est id efficere ex peculiari Dei commissione & ordinatione. Et ideo habita fuit ut valida ordinatio, qua Amphilocheus ordinatus fuit Episcopus ab Angelo, ut refert Nicephorus libro 11. cap. 20.

Ita tamen soli homines sunt ministri Sacramentorum, ut id tantum conveniat hominibus viatoribus, & non Beatis, neque damnatis (ut contra Suarez disp. 13. sect. 1. aduertit Egidius q. 64. art. 7.) ut constat ex perpetuo sensu & vñu Ecclesiæ. Et sanè neque ex Scriptura, neque ex traditione, neque aliunde agnoscitur facultas ministrandi Sacramenta inesse, & collata, nisi viatoribus: quod etiam docet Vasquez disp. 134. c. 5. loquens de ministris Sacramentorum, ad quorum ministerium requiritur character, qualia sunt reliqua, excepto Baptismo.

Et quamuis soli homines viatores sint ministri Sacramentorum, sed non omnes omnium absque delectu, etiam si à Republica eligantur, ut contra Lutherum definitur in Tridentino sess. 7. can. 10. *Trident.* dum dicitur: *Si quis dixerit, in Sacramentis ministrandis omnes habere potestatem, & tantum opus esse vocatione & electione, anathema sit.*



## DIFFICULTAS IV.

*Quid debeat intendere minister, ut valide efficiat & conferat Sacramentum.*

Lutherus.  
Calvinus.

Catherinus.

Augustinus.

Rufinus.

**L**utherus & Calvinus ad valorem Sacramenti nullius alius obiecti intentionem in ministro requirunt, quam faciendi illud exterius cui convenit ratio Sacramenti, v. g. ablutionem & prolationem verborum Baptismi, quamvis fiat animo irridendi & ludendi, absque intentione aliqua adhuc confusa efficiendi Sacramentum: & illis absque dubio adheret Catherinus in Opusculo de Intentione ministri Sacramentorum, quamvis se subiiciendo Apostolicae Sedi. Quibus fauere videtur Augustinus lib. 7. de Baptismo contra Donatistas, cap. 53. dum significat, simulationem & iocum ex parte conferentis Sacramentum non nocere valori ipsius, dum in recipiente absit simulatio. Eis quoque fauere videtur, & non parum, historia illa Athanasij: qui cum esset puer, alios pueros per iocum baptizauit, & tamen Baptismus ab ipso factus habitus fuit ut validus ab Alexandro Patriarcha Alexandrino, ut refert Rufinus 1. Historiae cap. 14.

Et id ratione probatur Primo, quia ad valorem Sacramenti non requiri intentionem alius obiecti, quam efficiendi exterius illud, seu materiale Sacramenti, est convenientius ad securitatem valoris illius, & consequenter ad tranquillitatem conscientiae suscipientis, ut patet. Secundo, quia semel facta institutione vocis ad significandum, non requiritur intentio proferentis, ut vox instituta significet, ergo semel facta institutione Christi, qua instituit exterius illud ad significandum gratiam, non est necessaria in ministro intentio aliqua, dum efficiat illud à Christo institutum ad id. Tertio, quia in contractibus & negotiis humanis non est necessaria in ministris alia intentio, quam efficiendi exterius illud quod à Domino praescribitur, ergo etiam in Sacramentis, quae à ministris loco Christi tamquam Domini fiunt, non est necessaria alia intentio, quam efficiendi exterius illud quod à Christo institutum est in Sacramentum.

Magister.  
Alexand.  
S. Thomas.

Magister verò in 4. dist. 6. Alexander 4. p. q. 8. memb. 3. ar. 1. S. Thomas q. 64. art. 10. & reliqui Doctores (excepto Catherino, & fortan etiam Siluestro v. Baptismus 3. q. 12.) docent, ad valorem Sacramenti in ministro requiri intentionem efficiendi Sacramentum, saltem confusam, intendendo videlicet facere quod facit Ecclesia, vel quod ministri Christiani faciunt, vel quod Christus instituit, vel aliud aequiuale. Quod absque dubio definitum est ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, & oppositum damnatum est in Tridentino sess. 7. can. 10. dum ad valorem seu perfectionem Sacramenti dicitur necessariam esse intentionem saltem faciendi quod facit Ecclesia, id est faciendi totum quod Ecclesia facit: Ecclesia autem non tantum efficit exterius illud cui ex institutione Christi convenit ratio Sacramenti, sed etiam efficit Sacramentum. Et id specialiter definit Tridentinum sess. 14. can. 9. de Sacramento Penitentiae, dum ait, Sacerdotem ioco absoluentem nihil agere, & tamen ille proferat verba absolutionis ex intentione

Eug. IV.  
Trident.

proferendi illa. Quod generaliter quoad omnia Sacramenta absque dubio constat ex perpetua Ecclesiae traditione, cui Eugenius I V. innixus id generaliter definiuit, & cui Tridentinum innixum generaliter damnauit oppositum.

Id quoque ab absurdo probatur: quia si ad valorem Sacramenti sufficeret intentio adhibendi res & verba quae adhibet Ecclesia, & non esset necessaria intentio efficiendi Sacramentum saltem confusa, fieret verus Baptismus ab illo qui ludere & irrisorie aliquem in fonte demergeret, dicens: *Ego te baptizo*, vel, *Ego te demergo, in nomine Patris*, &c. quia iste adhibet res & verba quae adhibet Ecclesia, & illa adhibet ex intentione ea adhibendi. Consequens autem est absurdum, ergo etiam Antecedens.

Sed quamuis ad valorem Sacramenti necessaria sit intentio efficiendi illud exterius formaliter, id est tamquam caerimoniam Christianorum, tamen non est necessaria intentio formalis conferendi gratiam. In quo Doctores conveniunt, & sentit Ecclesia, dum non rebaptizat baptizatos ab illis haereticis, qui existimant per Baptismum non conferri gratiam, & consequenter non intendunt illam conferre. Ad valorem ergo Sacramenti sufficit intentio adhuc confusa efficiendi Sacramentum, in qua virtualiter continetur intentio conferendi gratiam, quae est effectus Sacramenti ea proportionem, qua effectus virtualiter continetur in sua causa.

Augustinus autem ubi supra non fauet haeretico, quia in illo cap. nihil concludit, sed se remittit reuelationi Dei, aut resolutioni alicuius plenarii Concilij. Neque illis fauet historia illa Athanasij: quia Athanasius non solum habuit intentionem adhibendi exterius illud & materiale Sacramenti, sed etiam efficiendi illud Sacramentum; quia quamuis fuerit iocosè operatus, seu ad iocum & delectationem capiendam, ad id tamen usus est materiali Sacramenti, tamquam caerimonia Christianorum, non mimice & pure representatiue id fingendo, sed intendendo serio efficere quod Alexander Patriarcha efficiebat, eius officium usurpando ad iocum & delectationem (sicut puer, qui ab aliis ludi & ioci causa constituitur Rex, solet non mimice sed serio imperare) & ideo Athanasius non baptizauit nisi pueros iam catechumenos.

Ad primam ergo rationem pro aduersarijs respondemus, quod quamuis ad securitatem valoris Sacramenti, & consequenter ad tranquillitatem conscientiae suscipientis, melius esset ita instituere Sacramenta, ut ad ipsorum valorem necessaria non esset intentio efficiendi Sacramentum, nihilominus absolute melius fuit ita instituere illa, ut dicta intentio sit necessaria: quia convenientius fuit Sacramenta fieri religiose à ministris, nempe tamquam caerimonias sacras, quo Sacramenta magis reuerenter fiunt & suscipiuntur, quam quod ex malitia ministri aliquando non fiat Sacramentum, & quam quod suscipiens habeat Metaphysicam certitudinem valoris Sacramenti, cum possit habere certitudinem moralem, praesertim quod quamuis intentio illa non esset necessaria, minister, si veller, posset facile irritare Sacramentum, detrahendo aut mutando aliquid essentiale formae, saltem submissè proferendo formam.

Ad secundam concedimus Antecedens, & negamus



gamus Consequentiam ob discrimen inter institutionem vocum & Sacramentorum, quia voces instituta sunt ab hominibus ad significandum independentem ab intentione proferentis: materia verò & forma Sacramentorum dependenter ab intentione ministri, quod Christus potuit & congruenter fecit, ob rationem prædictam.

Ad tertiam respondemus, in contractibus & negotiis humanis non requiri in ministro aliud, quam quòd fideliter referat verba à domino præscripta, quia dominus, quantum est ex parte sua, nihil aliud exigit ad valorem & firmitatem contractus; Christus verò ad valorem Sacramentorum non fuit eo solo contentus, sed requisivit in ministris intentionem efficiendi Sacramenta.

Ex dictis constat, deficiente dicta intentione in ministro adhibente materiam & formam, non fieri Sacramentum, quia ex vna parte intentio illius requisita est ad valorem Sacramenti, & ex altera defectus intentionis ministri nequit suppleri intentione alterius ministri, ut patet; neque intentione Ecclesiae, quia Ecclesia non habet aliam intentionem quam suorum ministrorum: deficiente autem Sacramento, quamvis solus intentionis defectus, non sit effectus Sacramenti à Deo adhuc in parulis (in quibus nequit alià viâ suppleri, excepto martyrio, sicut suppleri potest in adultis contritione perfecta) quia id nullo fundamento constat.

Observandum est, quòd quando in ministro sunt duæ intentiones oppositæ, (quæ esse non possunt, nisi quando ignoratur esse oppositæ) ut quando minister adhibens materiam & formam, intendit efficere Sacramentum, vel id quod Christus instituit, & simul etiam intendit non efficere quod Romana Ecclesia efficit, existimans eam in hoc discordare ab institutione Christi; tunc si minister ita pertinaciter velit non efficere quod Ecclesia Romana, ut id velit & intendat omnino absolute, excludendo quancumque conditionem, cum qua stare & compati possit intentio efficiendi Sacramentum, vel quod Christus instituit, ut quando id ita pertinaciter vult, ut malit non efficere Sacramentum, quam conformari Ecclesiae Romanae, quamvis hæc conformetur Christo, non efficit Sacramentum, quia intentio hæc sic absoluta est impossibilis cum intentione faciendi Sacramentum (quia Ecclesia Romana id intendit & facit) & prævalet contra intentionem illam. Si verò econtra minister omnino intendit efficere Sacramentum, vel quod Christus instituit, & id intendit omnino assecurare, tunc verè efficit Sacramentum, quamvis expressè nolit efficere quod Ecclesia Romana efficit, quia tunc cum hac intentione non efficiendi quod Ecclesia Romana, compati potest altera intentio, & prævalet contra illam, utpote omnino absoluta. De facto tamen nullus minister, quamvis habeat expressè utramque intentionem, in oppositam, est adeò peruersus, ut saltem tacite non præferat intentionem efficiendi Sacramentum, intentioni non faciendi quod Ecclesia Romana facit, & illi firmitus non adhareat; ac proinde tunc intentio non faciendi quod Ecclesia Romana facit, includit tacite conditionem hanc, Si intentio hæc stare potest cum intentione faciendi Sacramentum, & cum effectione Sacramenti; quia hoc intendit assecurare, & non aliud, & idè intentio non faciendi quod facit Ecclesia Romana, corri-

gitur per alteram intentionem, vel potius evanescit defectus conditionis in ipsa intentione tacite inclusa. Quòd si minister esset adeò peruersus & pertinax, ut expressè malit non efficere Sacramentum, quam conformari intentioni Ecclesiae Romanae, tunc non efficit Sacramentum, quia intentio non faciendi quod Ecclesia Romana, prævalet contra alteram.

Addimus, de facto numquam, aut rarissimè, in ministro, quantumvis peruerso, & existimante Ecclesiam Romanam in administratione Sacramentorum non efficere quod Christus instituit, reperriri duplicem illam intentionem, sed tantum faciendi Sacramentum, aut quod Christus instituit, aut quod sua particularis Ecclesia facit, aut quod ministri debent facere: vel quia nihil cogitat de faciendi aut non faciendi quod Ecclesia Romana facit, vel quia, quamvis aliqua huius cogitatio ipsi occurrat, & existimet Christum aliud instituisse ab eo quod Ecclesia Romana facit, tamen non tam intrat intendere non efficere quod Ecclesia Romana facit, quam efficere quod Christus instituit, & debet fieri.

## DIFFICULTAS V.

*Utrum ad valorem Sacramenti sufficiat intentio efficiendi Sacramentum, quando præterita est.*

Conueniunt Doctores, Primò, ad valorem Sacramenti non sufficere intentionem indirectam, quam minister velit indirectè adhibere materiam & formam Sacramenti, volendo directè & expressè causam adhibitionis materiae & formae, non adhibitionem ipsam: ut quando quis sciens se in ebrietate adhibere materiam & formam Sacramenti, expressè & directè vult se inebriare, quia tunc intentio illa indirecta non fertur adhuc indirectè in materiam & formam formaliter, nempe tamquam caerimoniam Ecclesiae, sed tantum fertur indirectè in illas materialiter, quia in ebrietate non adhibentur formaliter, sed tantum materialiter. Neque sufficeret, ut aduertunt Vasquez disp. 138. & Suarez disp. 13. intentio indirecta, qua minister velit ebrietatem, præuidens quòd in ea adhibiturus est materiam & formam, in ebrietate ipsa directè intendendo efficere Sacramentum: quia intentio hæc directà in ebrietate habita, ex qua in ebrietate ipsa adhibet materiam & formam, non est humana, utpote elicitā ab homine ebrio, carente usu rationis. Imò neque sufficeret, ut prædicti aduertunt, quòd minister ex intentione expressa & directà adhibendi materiam & formam formaliter, tamquam caerimoniam Ecclesiae, in ebrietate, eligat ebrietatem, & se inebriet, & in ebrietate illas adhibeat formaliter: quia quamvis intentio illa directà, ex qua ebrietas elicitā & assumpta est, sit humana, ipsa tamen adhibitio materiae & formae facta in ebrietate, & intentio adhibendi illas formaliter elicitā in ebrietate, aut in ea perseverans, non est humana; Christus autem absque dubio tantum actionem in se humanam, aut saltem in statu plus rationis factam instituit in Sacramentum, ut ablutionem, & prolationem verborum; aut in factiuam Sacramenti, ut consecrationem verbalem.

Conue-



Conueniunt Secundò Doctores, intentionem directam & liberam efficiendi Sacramentum, quæ actu & formaliter est quando adhibentur materia & forma, esse sufficientem ad valorem Sacramenti; quia nulla alia melior intentio excogitari potest: & hanc actualem intentionem non esse necessariam ad valorem illius, quia credi non potest Christum ita scrupulosè instituisse Sacramenta, & tanto periculo nullitatis exposita, vt si minister accedens cum intentione efficiendi Sacramentum, & in eo momento, in quo adhibet materiam & formam, naturali inconsideratione distractus ab ea intentione cesset, non efficiat Sacramentum: alias Sacramenta passim & absque humana negligentia fierent irrita, quia dicta naturalis inconsideratio, saltem quantum ad aliquam partem materiam aut formæ, passim & absque negligentia humana accidit.

Tertiò ergo conueniunt Doctores, ad valorem Sacramenti sufficere intentionem directam & liberam efficiendi Sacramentum, quamuis sit præterita, & actu non sit, quando adhibentur materia & forma; sed non sufficere habitualem, quæ neque in se neque in aliquo effectu sui manet, & dicitur habitualiter permanere, ex eo quòd præcessit, & reuocata non est: sed tantum sufficere virtualem, quæ quamuis in se non sit quando adhibentur materia & forma, est tamen virtualiter in earum adhibitione, quæ ex intentione efficiendi Sacramentum immediatè inchoata est, aut in alia actione præuia ordinata ad ipsam actionem Sacramentalem, seu adhibitionem materiæ & formæ, cum qua actio illa præuia habet connexionem, vtpote in effectu ab ipsa intentione actuali efficiendi Sacramentum deriuato, siue immediatè siue mediatè.

Et in primis quòd intentio efficiendi Sacramentum, quando nec actualiter in se ipsa neque virtualiter in aliquo effectu sui perseverat, sed tantum habitualiter, non sufficiat ad valorem Sacramenti, patet, quia ad hunc est necessarium, quòd materia & forma adhibeantur ex intentione faciendi Sacramentum, vt constat ex dictis Difficultatibus præcedentibus; & quando intentio id efficiendi tantum est habitualis, tunc adhibitio materiæ & formæ non fit ex illa intentione adhuc remotè, & mediante aliquo effectu ipsius, quia intentio habitualis nullo modo adhuc remotè influit in dictam adhibitionem, quia hæc non deriuatur ex intentione illa, vt ponimus.

Obseruandum tamen est, vt optimè Vasquez & Suarez vbi suprà, & Egidius quæst. 64. art. 8. dub. 2. quòd quamuis intentio habitualis non sufficiat ad efficiendum Sacramentum, neque ad efficiendum Sacrificium, quia ad id requiritur intentio factiua, quod conuenire nequit intentioni non perseveranti actualiter in se, neque virtualiter in aliquo effectu sui; sufficit tamen ad applicandum valorem seu fructum Sacrificij faciendi ex alia intentione actuali aut virtuali, quia ad applicandum valorem & fructum Sacrificij, non est necessaria intentio factiua Sacrificij, neque valoris illius, sed sufficit intentio applicatiua valoris futuri Sacrificij faciendi ex alia intentione, & respiciens ipsum valorem vt purum obiectum, & non vt effectum; quia ex eo tantum, quòd celebrans tunc quando fit Sacrificium, aut antea velit suum Sacrificium tunc existens, aut postea futurum alicui prodesse,

dicitur illi sufficienter applicare valorem; ad id autem sufficit intentio habitualis, quia sufficit intentio non factiua, & purè volitiua.

Ad valorem ergo Sacramenti, sufficit intentio virtualiter perseverans in ipsa actione Sacramentali, seu adhibitione materiæ & formæ tamquam in effectu sui, siue immediato, vt quando immediatè inchoata est ex ipsa intentione, nempe efficiendi actionem ipsam Sacramentum; siue mediato, vt quando actio Sacramentalis deriuatur ex dicta intentione, mediante alia actione præuia ad ipsam actionem Sacramentalem ordinata, & connexa cum ipsa, & per quam ad ipsam actionem Sacramentalem peruenitur: quia ex vna parte ad valorem Sacramenti non est necessaria intentio actualis, vt iam diximus; & ex altera parte ex illa intentione, quamuis non perseverante actu adhuc confusè, aliquo modo fit actio Sacramentalis, quia ex illa intentione, quamuis mediatè, peruenitur ad ipsam actionem Sacramentalem, & fit; & non fieret, nisi dicta intentio præcessisset: vt quando minister ex intentione baptizandi aliquem se confert ad Ecclesiam, & induit se superpelliceo, & vadit ad fontem Baptismi, & non aduertens ad Sacramentum Baptismi, sed ad alia distractus abluir, & profert verba formæ.

Obseruandum tamen est, vt optimè Vasquez, Suarez, & Egidius, quòd quamuis ad hoc, quòd actio, quæ procedit ex intentione præterita, sit moraliter bona aut mala ex ea intentione, necessarium sit, quòd actio illa non desinat esse libera, imò & quòd intentio seu voluntas illa aliquo modo perseveret actu, si non expresse, saltem confusè, mutata voluntate seu intentione illa actionis expressa in confusam, vt aduertit Vasquez 1. 2. disp. 73. cap. 3. nihilominus ad hoc, quòd actio Sacramentalis, seu adhibitio materiæ & formæ, fiat Sacramentum, non solum non est necessarium, quòd intentio, ex qua procedit, maneat actu adhuc confusè ob rationem dictam, sed neque quòd actio Sacramentalis fiat liberè absque distractione naturali; quia quamuis fiat inconsideratè, fit Sacramentum: alias Sacramenta passim fierent nulla absque negligentia humana, quia absque hac passim contingit distractio & inconsideratio naturalis eius, quòd actu facimus, saltem quoad aliquam partem actionis. Requiritur tamen perseverantia status vsus rationis, vt actio illa saltem fiat ab homine, qui possit operari, vt homo (quamuis fiat modo simili ei quo fit ab homine experte vsus rationis) quia modum hunc operandi non semper possumus euitare: & credendum est, Christum actiones tantum hominis habentis statum vsus rationis in Sacramenta instituisse, quamuis non exegerit illas esse humanas & liberas, quia, iuxta communem modum operandi hominum, non raro fiunt inaduertenter & absque libertate, saltem quoad aliquam partem ipsarum.

#### DIFFICULTAS VI.

*Virum intentio conditionata efficiendi Sacramentum sufficiat ad eius valorem.*

Conueniunt Doctores, intentionem efficiendi Sacramentum elicitam sub conditione de præterito aut de præsentī, sufficere ad valorem illius,

Vasquez.  
Suarez.  
Egidius.



illius, si conditio subsistat, & sit impleta. Quod satis significatur in cap. 2. de Baptismo, dum precipitur baptizare sub conditione eos, de quibus est dubium an sint baptizati: & constat ex eo, quod tunc intentio conditionata efficiendi Sacramentum, ex qua adhibentur materia & forma, statim ac adhibentur perficitur, & desinit esse suspensa, subsistentia & veritate conditionis; ac proinde ex ea intentione potest statim, absque expectatione alicuius, aduenire actioni materiali Sacramenti ratio Sacramenti intenta ea conditionata intentione, quod absque dubio sufficit ad valorem Sacramenti, quia tunc verè adhibentur materia & forma ex intentione efficiendi Sacramentum, quæ post adhibitionem materiæ & formæ non manet suspensa, expectans aliquid in futurum; & relinquens illas absque ratione Sacramenti, quod non posset à ministro fieri. Et id etiam existimamus verum, quamvis subsistentia conditionis sit ignota, & talis, ut post adhibitionem materiæ & formæ ex dicta intentione factam maneat incertum, an persona receperit Sacramentum (ut quando quis baptizatur sub conditione, si sit prædestinatus) quia eadem est ratio, ac quando Sacramentum administratur sub conditione relinquente certam receptionem Sacramenti, ut quando quis baptizatur sub conditione, si non sit baptizatus.

Sed quamvis validè fiat Sacramentum sub conditione de præterito aut de præsentis, non tamen licitè, nisi adsit necessitas; quia administrando Sacramentum sub conditione, exponitur periculo nullitatis, si fortè non subsistat conditio. Addidimus, nisi adsit necessitas sic administrandi: quia si adsit, ut verè adest, quando post factam prudentem diligentiam manet dubium, an quis, verbi gratia, sit baptizatus, vel an sit capax absolutionis, potest licitè Sacramentum sic administrari, quia in ea necessitate nulla fit irreuerentia Sacramento, illud exponendo dicto periculo: & id est verum, siue conditio, sub qua adhibentur materia & forma, sit tantum interius & mentaliter concepta, siue etiam exterius prolata.

Est tamen difficultas, An intentio efficiendi Sacramentum, habita sub conditione de futuro contingenti, sufficiat ad valorem Sacramenti; ut quando Baptismus vel absolutio fit sub conditione restitutionis postea faciendæ.

Circa quam conveniunt communiter Doctores, dictam intentionem non sufficere ad valorem Sacramentorum: quod nos verum existimamus non in Matrimonio, sed in aliis sex. Ratio huius doctrinæ est, quia qui in dictis sex Sacramentis adhibet actionem materialiter Sacramentalem ex intentione faciendi illam Sacramentum, habita sub conditione de futuro contingenti, prius tempore perficit actionem illam materialiter Sacramentalem, quam intentio efficiendi Sacramentum perficiatur, & fiat absoluta, & desinat esse suspensa; ergo dicta intentio non sufficit ad eorum Sacramentorum valorem, quia ad hunc requiritur, quod intentio non sit suspensa, sed perfecta & absoluta antè vel statim, ac actio materialiter Sacramentalis perfecta est. Quia quamvis in manu seu potestate ministri sit, quod una pars essentialis Sacramenti, verbi gratia ablutio, expectet completionem seu perfectionem alterius partis essentialis, verbi gratia, prolationis verborum, non tamen quod utraque pars iam perfecta ex-

spectet rationem Sacramenti nondum existentem, utpote pendente ex intentione perficienda per impletionem conditionis futuræ. Quod autem actio materialiter Sacramentorum prius tempore perficiatur, quam intentio illa, patet, quia actio illa nequit pendere & suspendi: prolatio enim verborum, verbi gratia Baptismi, & ablutio, statim ac fiunt, sunt absolutæ & perfectæ, & non suspensæ, quia non fiunt sub conditione de futuro, quantumvis ipsis intendatur addi. Imò nequit intendi, nisi ab ignorantibus dictam impossibilitatem, sicut addi non potest actui ambulandi; quia qui ambulat, nequit verè affirmare, Ambulo si crastina die placeat, quamvis addi possit intentioni efficiendi illas, ut carimonias sacras & Christianorum.

Et idem est, quando fit actio materialiter Sacramentalis ex intentione pendente à conditione de futuro necessaria (verbi gratia, quando ablutio & prolatio verborum fiunt ex intentione pendente à conditione, Si Sol cras oriatur) si intentio verè & seriò eliciatur dependenter ab ea conditione, quod scilicet dicta intentio non sufficiat ad valorem Sacramenti ob rationem dictam, quia scilicet tunc dicta intentio manet suspensa post actionem materialiter Sacramentalem iam perfectam. Fatemur, conditionem necessariam cognitam, ut talem, si aliquando apponitur, non tam apponi ad suspendendam intentionem, quam ad significandam certitudinem intentionis absolutæ & perfectæ, ac proinde tunc, quando aliud non constat, Sacramentum censendum est validum.

Quia verò actio materialis Matrimonij, nempe contractus ipse coalescens essentialiter ex intentione, seu consensu in traditionem proprii corporis, & in acceptionem corporis alterius, & ex expressione sensibili illius consensus, potest, quoad unam partem sui, nempe quoad intentionem & consensum, fieri dependenter à positione futuri, & suspendi usque ad eam positionem, & hac positione perfici & absolui, quamvis expressio sensibilis illius consensus non possit, idè ad valorem Sacramenti Matrimonij sufficit intentio efficiendi Sacramentum sub conditione eiusdem futuri, sub qua præbetur consensus in traditionem proprii corporis, & in acceptionem corporis alterius, ex quo consensu coalescit contractus Matrimonij, quia tunc intentio illa conditionata efficiendi Sacramentum Matrimonij, ex qua inchoatus est contractus ipse, postea impletionem conditionis perficiendus, desinit esse suspensa, & fit perfecta & absoluta, statim ac perficitur contractus; quia sub eadem conditione elicitur intentio efficiendi Sacramentum, & consensus ipse in dictam traditionem & acceptionem, ex quo coalescit dictus contractus, qui est actio materialiter Sacramentalis, cui convenit ratio Sacramenti: & multò melius fiet Sacramentum Matrimonij ex intentione elicitæ sub conditione alterius rei distinctæ futuræ, si prius impleatur quam conditio futuri, sub qua elicitur dictus consensus, quia tunc intentio efficiendi Sacramentum Matrimonij prius perficitur & absoluitur, quam contractus ipse, quoad dictum consensum.



## DIFFICULTAS VII.

*Vtrum ad valorem Sacramenti necessarium sit, intentionem ministri ferri in personam certam sine errore.*

**C**onueniunt Doctores, quando intentio ministri ita determinatè fertur in aliquam certam personam, ut expressè excludat alias, non fieri Sacramentum, si personæ exclusæ conferatur per errorem, ut patet: & dictam exclusionem esse illicitam, & mortaliter, quia ea exclusionem exponitur Sacramentum periculo nullitatis, si conferatur personæ exclusæ, quod est illicitum mortaliter, nisi ad id sit rationabilis causa, ut esset, quando in collatione Ordinis timeretur aliquam personam supponendam esse pro altera.

Est tamen difficultas, An quando intentio ministri fertur in personam certam, verbi gratia in Petrum, quem credit habere præsentem, sufficiat ad valorem Sacramenti quod conferatur alteri, quando hic alter non est expressè exclusus.

*Siluester.*

Siluester v. Baptismus 3. quæst. 15. loquens de Baptismo, partem negatiuam tueretur, quia ad valorem Sacramenti necessarium est intentionem ministri ferri in personam cui conferatur: quando autem conferatur alteri personæ, & non personæ quæ creditur esse præsens, intentio ministri non fertur in personam cui conferatur, sed in alteram.

*Scotus.*

*Vasquez, Suarez, Egidius.*

Scotus verò in 4. dist. 1. quæst. 5. art. 8. Vasquez disp. 158. cap. 7. Suarez disp. 13. sect. 4. Egidius quæst. 64. art. 8. dub. 4. & communiter Doctores partem affirmatiuam tradunt quoad alia Sacramenta, excepto Matrimonio, & merito: quia qui administrat quodcumque Sacramentum ex alijs, ita intendit illud administrare certæ personæ quam existimat esse, ut suam intentionem non restringat ad eam personam existimatam, quia intendit illud administrare personæ præsentī, quæcumque illa sit, quia tunc parum interest huic aut alij illud administrare: & si tunc expressè fertur in vnam personam, v. g. in Petrum, non est quia restringatur ad Petrum, sed quia præsens creditur esse Petrus: intentio verò contrahentis Matrimonium ita fertur in certam personam, v. g. in Mariam, ut ad eam restringatur, & quamcumque aliam excludat, quia tantum intendit contrahere cum illa, & non cum præsentī, quæcumque illa sit; & tunc expressè fertur in Mariam, non tantum quia ipsa creditur esse ea cum qua contrahitur, sed quia cum illa sola intendit contrahere, quia non parum interesse potest cum hac vel illa contrahere.

*Suarez.*

*Egidius.*

Et ob dictam rationem, ut optimè Suarez & Egidius, proferens verba consecrationis super decem Hostias, credens non esse nisi octo, consecrat omnes decem, nisi expressè intentionem restringat ad octo; & quando proferit verba consecrationis super duas Hostias, credens vnam esse tantum, etiam consecrat duas, nisi expressè restringat intentionem ad vnam tantum.

Ad rationem ergo in oppositum constat, intentionem ministri in alijs Sacramentis à Matrimonio, etiam ferri in personam incognitam, etiam si circa eam erretur, quia fertur in præsentem quæcumque illa sit.

## DIFFICULTAS VIII.

*Vtrum ad valorem Sacramentorum requisita sit fides & sanctitas in ministro.*

**C**onueniunt Catholici contra hæreticos, ad valorem Sacramentorum non esse necessariam in ministro fidem, neque sanctitatem. Ita quoad fidem definitur in Concilio Nicano I. canone 19. ut constat ex ipso canone, & ex Innocentio I. epist. 22. cap. 5. & in Constantinensi sess. 8. & quoad fidem & sanctitatem in Tridentino sess. 7. can. 4. de Baptismo, in quo est sermo de fide, & Trident. can. 12. de Sacramentis in genere, in quo est sermo de sanctitate; quod Christus merito sic instituit, quia minister non est nisi instrumentum Dei, qui est idem respectu ministri peccatoris, etiam infidelis, & iusti fidelis.

Quod si Sacramenta validè fiunt ab infidelibus, & ab alijs peccatoribus, ut fieri possunt, etiam erunt fructuosa suscipientibus illa, si in suscipientibus non sit obex, ut potest non esse; quia absque fundamento negabitur fructus Sacramentis validis, quantumvis factis à dictis ministris. Imò id etiam negabitur contra Tridentinum sess. 7. can. 6. de Sacramentis in genere, dum generaliter ait Sacramenta gratiam conferre non ponentibus obicem.

Sed obijciunt hæretici Primò, Quod nemo dat quod non habet; sed infidelis, imò & fidelis peccator, non habet sanctitatem; ergo nequit illam dare alijs, & consequenter neque conferre validum Sacramentum, quia hoc, quantum est ex se, confert sanctitatem. Respondemus, falsum esse quod nemo dat quod non habet formaliter, quando non dat ut causa vniuersa, ut contingit soli danti calorem, quem non habet formaliter, præsertim quando dans non dat immediatè, sed mediatè, ut contingit Medico infirmo danti sanitatem mediâ Medicinâ; & etiam quando dans non dat ut causa principalis, sed ut minister & instrumentum alterius, ut contingit procuratori conferenti dominium rerum domini cuius est procurator; minister autem Sacramentorum non dat sanctitatem ut causa vniuersa, neque immediatè, sed mediante Sacramento, & non nisi ut minister Dei, ac proinde potest sanctitatem conferre, quamvis eam non habeat formaliter.

Quod si obijcias Secundò illud Ioan. 20. Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; ergo minister, qui non habet Spiritum sanctum, qualis est peccator sine fidelis huius infidelis, nequit gratiam remissionis peccatorum conferre, ac proinde neque validè efficere Sacramenta collatiua illius: Respondemus, dictis verbis Ioan. 20. conferri Sacerdotibus in ipsorum ordinatione gratiam iustificantiem significatam per Spiritum sanctum, & etiam conferri characterem; ex his autem character sufficit, & necessarius est ad validè remittenda peccata; gratia verò iustificans, per Spiritum sanctum significata, necessaria est non ad validè, sed ad licitè remittenda illa.

Quod si Tertio obijcias, In eo qui discedit Ecclesiam efficere Sacramentum gratiam conferens, & id Christum instituisse, non potest esse intentio

*Concilium  
Nicænum I.  
Innocentius I.  
Conc. Const.  
Trident.*

*etiam*



efficiendi Sacramentum, quamvis intendat efficere quod Ecclesia facit, & Christus intendit; & in eo qui discedit mysterium Trinitatis, nequit esse intentio baptizandi in nomine illius, ut intendit Ecclesia; ergo saltem fides harum rerum requiritur in ministro ad valorem Sacramenti. Respondemus, etiam in eo qui discedit illud prius, posse esse intentionem efficiendi Sacramentum, si, quando adhibet materiam & formam, intendat efficere quod facit Ecclesia, & quod Christus fieri voluit, quidquid illud sit, si Ecclesia medijs illis aliquid facit, & Christus aliquid fieri voluit: & is qui discedit illud posterius, nempe Trinitatem, verbis formæ Baptismi significatam, etiam potest, eo errore interius retento, verba illa nihil mutando proferre intentione faciendi medijs illis quidquid Ecclesia facit, & quidquid Christus fieri voluit, si medijs illis aliquid fieri voluit, quia istæ intentiones sufficiunt ad valorem Sacramentorum, & impossibiles non sunt cum dictis erroribus & dissensibus.

Ex Patribus vero, qui significant Sacramenta ab hæreticis collata potius inquinare suscipientem quam mundare, nonnulli id dicunt, quia loquuntur de Sacramentis intentatis fieri a quibusdam hæreticis, qui formas Sacramentorum substantia- liter pervertebant: & alij id dicunt etiam loquentes de Sacramentis valide factis ab hæreticis, quia regulariter nequeunt absque peccato mortali suscipi a ministris hæreticis illa conferentibus, ut dicemus Difficultate xxi.

Nonnulla alia, quæ contra dictam veritatem obijciuntur, videantur apud Bellarminum lib. i. cap. 26. & apud Vasquez disp. i. 37.

## DIFFICULTAS IX.

*Utrum in ministro requisita sit sanctitas, ut licet administret Sacramenta.*

Supponimus, ministrum requisitum ad valide conficiendum Eucharistiam, Penitentiam, & Extremam Unionem, esse Sacerdotem; & ad valide conficiendum Confirmationem & Ordinem, esse Episcopum (quamvis etiam simplex Sacerdos possit ex commissione Papæ valide confirmare; & ad valide vero conficiendum Sacramentum Matrimonij sufficere laicum baptizatum; & ad valide conficiendum Sacramentum Baptismi sufficere laicum, quamvis non baptizatum).

Hoc supposito, conveniunt Doctores, ministrum consecratum, conficientem Sacramenta in statu peccati mortalis, per se seu ex obiecto peccare mortaliter, nisi per accidens excusetur impossibilitate saltem morali se iustificandi, quia extrema necessitas suscipientis, ita ad illud celeriter conficiendum cogat, ut nequeat saltem moraliter ad gratiam præparari.

Et in primis id esse illicitum & peccatum, satis significat Augustinus lib. 2. Contra epist. Parmeniani, c. 10. post medium, dum ait: *Omnia sacramenta, cum ob sint indignè tractantibus, presunt tamen per eos dignè suscipientibus.* Appellat autem indignè tractare Sacramenta, ea in peccato ministrare. & Nicolaus I. in suis Rescriptis habitis 3. Tom. Conciliorum, tit. 11. nu. 5. Gregorius IX. in cap. finali de Temporibus ordinationum, & in cap. finali de Cohabitatione Clericorum. Quod

etiam ratione constat, quia id est prohibitum non Iure aliquo positivo: quia non humano, quia id nullibi prohibetur, etiam in nuper dictis capitulis Iuris supponatur esse illicitum, neque Iure aliquo positivo divino voluntate Dei lato, quia de eo nullatenus constat: sed est prohibitum Iure divino naturali, orto ex natura Sacramentorum, quam ex Dei institutione habent, quia est irreuerentia contra Sacramentum institutum ad sanctificandam & mundandam conscientiam, effici ab immundo & sordido ministro ad id consecrato.

Quod verò id sit per se & ex suo obiecto peccatum mortale, constat ex eo, quod effectio Sacramenti est res gravis, & non parvi momenti, ac proinde cum facta in statu peccati mortalis sit illicita, erit per se & ex suo obiecto graviter & mortaliter illicita.

Addimus, ut optime Vasquez disp. 136. & Vasquez Ochagavia q. 19. contra Suarez disp. 16. lect. 4. & Ochag. contra Bonacinam disp. 1. q. 3. puncto 2. quemcumque, quamvis non consecratum, efficientem Sacramentum in statu peccati mortalis, ut laicum baptizantem in eo statu, quamvis in extrema necessitate, peccare mortaliter, (nisi extrema necessitas suscipientis non relinquat tempus ministro, ut saltem moraliter possit ad iustificationem præparari;) quia quicumque valide efficiens Sacramentum, quamvis laicus, & in extrema necessitate, est minister à Christo deputatus & institutus ad id; & est contra reuerentiam Sacramenti, ipsum effici à ministro instituto ad id in statu peccati mortalis: quod maiorem vim habet in Sacerdote peccatore efficiente Sacramentum, quamvis in extrema necessitate, & quamvis non solemniter, quia etiam efficitur à ministro non solum ad id instituto, sed etiam ad id consecrato.

Addimus, nisi extrema necessitas suscipientis non relinquat tempus ministro, ut saltem moraliter possit ad iustificationem præparari; quia quando sic urget, potest licet in statu peccati mortalis illud efficere & administrare (in quo Doctores conveniunt) non quia obligatio Religionis cesset ob occursum obligationis misericordie, quasi hæc sit maior, quia verè non est, sed minor; sed quia hac necessitate succurrendi proximo urgente, & existente impossibilitate saltem morali iustificationis ministri, nulla sit irreuerentia Sacramento illud in statu peccati mortalis efficiendo & ministrando, quia Sacramentum institutum est in remedium hominum, & tunc non potest homini subueniri, nisi illud in eo statu ministrando.

Obseruandum est, ut optime Vasquez, ministrum in statu peccati mortalis distribuentem Eucharistiam antea factam, non peccare mortaliter, quia in hac distributione non apparet gravis aliqua irreuerentia contra Eucharistiam, quamvis appareat, & sic in effectione illius: & multò minus erit mortale, in statu peccati mortalis transferri Eucharistiam de loco in locum, & eam eleuando benedicere populum, quia in hoc multò minus apparet irreuerentia gravis: & nulla adhuc levis in eo, quod quis Eucharistiam lapsam in terram (quamvis sit laicus, non existente Sacerdote) leuet, & in loco decente reponat.

Ita tamen minister Sacramentorum tenetur in statu gratiæ Sacramenta conficere, ut quamvis sit



fit conscius peccati mortalis non confessi, non teneatur confessionem illius ad effectum Sacramentorum adhuc Eucharistiae praemittere, sed factus sit, si perfectam contritionem eliciat, ut contra Adrianum & Marfilium aduertunt Vasquez, Suarez & communiter Doctores, quia talis praeccepti & obligationis nullum extat sufficiens fundamentum: nihilominus Sacerdos celebrans ad id tenetur, sed non quia conficit Eucharistiam, sed quia illam recipit.

Vasquez.  
Suarez.

## DIFFICULTAS X.

*Utrum Diaconus & Subdiaconus, in statu peccati mortalis cantantes solemniter Euangelium & Epistolam, peccent mortaliter.*

Medina.  
Angelus.  
Siluester.  
Victoria.

**M**edina Cod. de Pœnitentia tract. 1. q. 6. Angelus v. Clericus 8. & Siluester v. Clericus 2. §. 8. & Victoria de Sacram. q. 29. partem affirmatiuam tuerentur. Quod deduci videtur ex cap. ultimo de Temporibus ordinationum, ubi postquam Gregorius IX. dixit Clericos ob crimina occulta non esse impediendos in susceptis Ordinibus ministrare, postquam egerint pœnitentiam, addit: *Quod si non pœnituerint, monendi sunt, & sub interminatione diuini iudicii obstandi, ut in susceptis Ordinibus non ministrent.* Et ratione probatur, quia ex vna parte id fit indignè & irreuerenter in statu peccati mortalis, & ex altera id est materia grauis sufficiens ad mortale, ut patet in eo, qui suspensus, aut irregularis id efficit. Et ob eandem rationem Medina addit, Episcopum in mortali conficientem Chrisma, vel benedicentem oleum, vel consecrantem, aut benedicentem Ecclesiam, peccare mortaliter, & id generaliter docet de quacunque actione propria Ordinis sacri.

Sotus.  
Vasquez.  
Suarez.  
Ægidius.  
Ochag.  
Bonacina.

Sotus verò in 4. dist. 1. quæst. 5. art. 6. Vasquez disp. 136. cap. 4. Suarez disp. 16. sect. 3. Ægidius q. 64. art. 6. dub. 1. Ochagauia q. 19. Bonacina disp. 1. q. 3. puncto 2. & communiter recentiores partem negatiuam tradunt, & merito: quia quamuis prædictæ actiones sint graues, in earum tamen exercitio, facto in statu peccati, non reperitur grauis irreuerentia (etiam si indecentia aliqua reperiat) quia non sunt actiones ex opere operato sanctificantes. Et idem ob eandem rationem docent Vasquez, Suarez & Ægidius contra Medinam, & merito, de Episcopo, & de Presbytero, consecrante, & benedicente, & quacunque alia Sacramentalia efficiente, nempe quod in eis actionibus Sacramentalibus in statu peccati factis, non sit irreuerentia & malitia mortalis.

Vasquez.  
Ægidius.  
Bonacina.

Addunt Vasquez, Ægidius & Bonacina contra nonnullos, in nulla actione ex dictis, in statu peccati facta, esse malitiam mortalem, quamuis sapilime fiant, & repetantur, & merito: quia frequentatio & repetitio actionis non mortalis, non fit mortalis, nisi quando materia continuatur, ut in furtis paruis, vel quando effectus relictus ex repetitionibus continuatur, ut in pluribus comestitionibus paruis in die ieiunij, vel quando frequentatio notabiliter nocet fini legis, ut in frequentatione omissionis audiendi Missam in illustri Collegio D. Ildephonsi in diebus non festis, quæ in præfenti non habent locum.

Addunt Vasquez & Ochagauia, in actione solemni Diaconi & Subdiaconi, & in consecratione Chrismatis, & in benedictione Aquæ, & in effectione aliorum Sacramentalium in statu peccati factis, non solum non esse malitiam mortalem, sed neque esse venialem, quia id non fit contra præceptum aliquod: quia non est contra positium aliquod, ut patet; neque contra naturale virtutis religionis, quia in eo nulla apparet irreuerentia.

In cap. autem illo ultimo de Temporibus ordinationum, non supponitur, Clericos ob peccata mortalia esse prohibitos in susceptis Ordinibus ministrare, sed monendos esse & prohibendos a Superioribus.

Et ad rationem, negamus id fieri indignè & irreuerenter, quamuis fiat indecenter, ut sentit Vasquez.

## DIFFICULTAS XI.

*Utrum concionari in statu peccati mortalis, sit mortale.*

**C**aietanus quæst. 64. art. 6. & in Summa v. *Prædicatorum peccata*, partem affirmatiuam tueretur, tum quia concionari sit actus Ordinis sacri, ex institutione Ecclesiæ applicatum Ordini sacro, quamvis ex institutione Christi conueniat Episcoporum etiam, quia concionari in statu peccati, est iniuriam irrogare prædicationi, quia eo denotatur, prædicatores esse à Christo institutos, ut solo verbo & non opere prædicent.

Sotus verò in 4. dist. 1. q. 5. art. 6. Vasq. disp. 136. c. 5. Suarez disp. 16. sect. 3. Ægidius q. 64. art. 6. Ochagauia q. 19. & communiter Doctores partem negatiuam tradunt, & merito, quia id non est contra præceptum aliquod: quia non est contra aliquod positium, ut patet, nec contra naturale virtutis religionis, quia in concionando in statu peccati, non irrogatur iniuria prædicationi, quia qui in mortali prædicat, non denotat Christum instituisse prædicatores, ut solo verbo prædicent, & non opere, sed prædicat in eo statu, quia existimat, & verè, nullo iure teneri ad prædicandum in statu gratiæ; neque irrogatur iniuria Ordini, quia concionari non est actus Ordinis, quamuis ab Ecclesiâ sit annexum Ordini sacro: aliàs qui suspensus ab Ordine prædicaret, fieret irregularis, quod est falsum: & quamuis esset actus Ordinis, & sacri, non fieret mortalis, ut patet ex dictis Difficultate præcedenti.

Addunt Sotus, Vasquez & Ochagauia, concionari in statu peccati non esse peccatum adhuc veniale, quia id non est contra præceptum aliquod.

Vasquez.  
Ochag.

Caietan.

Sotus.  
Vasquez.  
Suarez.  
Ægidius.  
Ochag.

Sotus.  
Vasquez.  
Ochag.

## DIFFICULTAS XII.

*Utrum licitum sit accipere Sacramentum ab eo, quem scio in administratione peccaturum.*

**S**upponimus, ministrum dupliciter peccare posse Sacramentum administrando, vno modo, quia in peccato mortali illud administret; & altero, quia illud censura aliqua ligatus administret, quamuis iustificatus sit à peccato ob quod illam incurrit.

Circa



Circa prius, quia pertinet ad Tractatum de Scandalo, breuiter dicendum est, licitum esse cui-  
cumque petere & recipere Sacramentum à mini-  
stro existente in peccato mortali, quamuis mini-  
ster non sit proprius Pastor petentis, & quamuis  
paratus non sit Sacramentum conferre, si receptio  
Sacramenti à dicto improbo ministro futura sit  
commodior vel utilior petenti, quam ab altero  
probo ministro, qui etiam possit administrare. Ita  
Suarez d. 18. sect. 2. Egidius q. 64. ar. 6. dub. 2. Bo-  
naccina disp. 1. q. 6. punct. 5. Quod nō restringi-  
mus, ut verum sit, quando minister administratu-  
rus est ex malitia in statu peccati mortalis (ex qua  
regulariter fit in presenti materia) & non ex igno-  
rantia, neque ex passione, seu infirmitate. Ratio,  
huius doctrinæ est, quia in casu dicto, petens Sa-  
cramentum ab improbo ministro, quamuis eum  
inducat ad administrandum, tamen non inducit  
illum ad peccandum, neque illum actiue scan-  
dalizat, quia si ipse minister velit, potest Sa-  
cramentum licite administrare: quia si velit,  
potest iustificari, sed ipse ex se ipso, & non in-  
ductus ad peccandum, peccat, & passiue scan-  
dalizatur. Nemo autem tenetur id quod sibi est  
utile (quamuis solum temporaliter) omittere, ut  
euitet scandalum passiuum alterius, nisi ortum ex  
ignorantia, vel ex passione, ex quibus in presenti  
materia raro oritur: quia non iustificari in casu dic-  
to, regulariter euenit ex malitia ipsius ministri.  
Quod si minister ex ignorantia aut ex passione ad-  
ministraturus est in eo statu peccati, illicitum est  
ab eo petere & recipere Sacramentum, nisi cessante  
ignorantia media admonitione, aut aliter, vel  
cessante passione: excepto quando receptio Sacra-  
menti est sub præcepto, & non est alius minister  
probus à quo recipi possit, quia non sunt omitten-  
da ea quæ sunt sub præcepto, ut euitetur scanda-  
lum passiuum adhuc puillorum, seu ortum ex  
ignorantia vel ex passione.

Circa posterius, quia pertinet ad Tractatum de  
Censuris, breuiter dicendum est, à ministro ex-  
communicato, vel denunciato, vel notorie excom-  
municato ob percussione Clerici (qui dicitur  
minister vitandus, seu non toleratus) non posse fi-  
deles recipere Sacramentum, nisi in articulo mor-  
tis, & non quodcumque Sacramentum, sed tan-  
tum Baptismi & Pœnitentiæ, & etiam Eucharis-  
tiæ, quando non potuit suscipi Sacramentum Pœ-  
nitentiæ, & etiam Sacramentum Extremæ Vn-  
ctionis, quando non potuit suscipi Sacramentum  
Pœnitentiæ nec Eucharistiæ, de quo dicimus Tra-  
ctatu de Excommunicatione Disp. IV. Diffic. II.

Est tamen difficultas, An fideles possint recipere  
Sacramenta à ministro excommunicato non  
denunciato, nec notorie excommunicato ob per-  
cussione Clerici (qui toleratus dicitur, & non  
vitandus) quam generaliter examinamus eodem  
Tractatu Disp. I. Diffic. IV.

Circa quam etiam breuiter dicendum est, fide-  
les posse licite à dicto ministro tolerato recipere  
Sacramenta, quamuis neque sit proprius Pastor,  
neque sit paratus ad collationem Sacramentorum;  
quia in Extraui. *Ad euertenda scandala*, conceditur  
fidelibus facultas ab Ecclesia communicandi, et-  
iam in administratione & receptione Sacramen-  
torum, cum ministro excommunicato tolerato, ac  
si non esset excommunicatus, etiam cum inducen-  
do & prouocando ad id quod fieri potuit ab Ec-

clesia, cum ab ea pendeat tota vis excommunica-  
tionis, quoad effectum ipsius; ac proinde fideles  
possunt licite Sacramenta à ministro excommu-  
nicato tolerato petere & recipere, & non solum li-  
cite absque peccato contra prohibitionem Eccle-  
siæ, sed etiam absque peccato cooperationis ali-  
cui peccato ministri: quia etiam ipsi ministro,  
quamuis non directe intendendo ipsi fauere, sed  
indirecte, in fauorem fidelium, quatenus his est  
necessarium, ut libere absque peccato cooperatio-  
nis possint cum ipso communicare, conceditur li-  
centia, ut possit tractari & communicari à fide-  
libus, ac si non esset excommunicatus, eo ipso quod  
fidelibus conceditur licentia, ut cum eo tractent  
& communicent ac si non esset excommunicatus.  
Addimus, quatenus his est necessarium, ut libere  
absque peccato aliquo, etiam cooperationis, possint  
cum eo communicare, quia aliquando fideles pos-  
sunt licite ab ipso petere & recipere Sacramenta,  
quamuis ipse illa illicite administret: ut quando  
minister ex se ipso incipit, & se ingerit admini-  
strationi, & etiam quando, antequam necessarium  
sit administrare, habet in sua manu absolui ab ex-  
communicatione, & non absoluitur, de quibus ex  
professo dicimus vbi supra.

## DIFFICULTAS XIII.

*Qui sint capaces Sacramentorum; & An  
ad eorum valorem requiratur con-  
sensus in recipiente.*

Circa prius Doctores conueniunt, solos ho-  
mines, & viatores, esse capaces Sacramento-  
rum, quia ad ipsos solos tamquam ad subiecta sus-  
ceptiua Sacramentorum, directa fuit institutio  
Christi, & pro ipsis solis facta: quod etiam con-  
stat ex sensu & vlu Ecclesiæ. Ita tamen soli homi-  
nes viatores sunt capaces Sacramentorum, ut non  
solum prædestinati, sed etiam reprobi capaces  
sint; & non solum iusti, sed etiam peccatores (de  
quo contra hereticos videndus est Suarez disp. 14. *SHARAZ.*  
sect. 1.) quamuis non omnes viatores sint capaces  
omnium absque delectu, ut in proprijs Tractati-  
bus dicitur.

Circa posterius (quod non habet locum in Sa-  
cramento Eucharistiæ, quia præsupponitur valide  
factum independenter à suscipiente, neque in Sa-  
cramento Matrimonij, in quo, quia suscipientes  
etiam sunt ministri, idem consensus requisitus ad  
valorem illius in ministris, etiam requiritur in sus-  
cipientibus) conueniunt Catholici, in paruulis  
nullum requiri consensum ad valorem Sacra-  
mentorum quorum pro ea ætate capaces sunt, quia  
nequeunt naturaliter absque miraculo consen-  
sum habere; miraculosus autem consensus, quem  
in paruulis fingunt hæretici, nullum habet funda-  
mentum.

Est tamen difficultas, An ad valorem Sacra-  
mentorum in adultis requiratur consensus seu vo-  
luntas suscipiendi illa.

Circa difficultatem hanc certum est, quod ne-  
gari nequit, (ut male negarunt Glossæ in can. *Solet*, Glossa  
de Consecrat. dist. 4. & Glossa in cap. *Maiores*,  
de Baptismo) eum, qui omnino resistit susceptio-  
ni Sacramenti, non suscipere validum Sacramen-  
tum, ut exprimit Innocentius III. in cap. *Maiores*, de *Innoc. III.*  
Baptismo: quod Christus merito ita instituit, quia  
D 2 inde



indecens erat omnino resistente iniriari sacris Christianis: & ob id sumptio Eucharistiae ab omnino resistente non est sacramentalis, sed materialis (sicut fiet à cane) qua non impletur praeceptum diuinum suscipiendi Eucharistiam.

Punctum ergo difficultatis in eo est, An ad valorem Sacramenti (& idem est de susceptione Sacramenti ut sit sacramentalis) requiratur positivus consensus suscipiendi illud in adultis, an in eis sufficiat non resistere.

*Caietan. Ledesm.* Caietanus q. 68. art. 7. & Ledesma in 4. part. 1. q. 9. art. 7. docent, ad valorem Sacramenti in adultis non requiri positivum consensum suscipiendi illud, sed sufficere quod non resistat. Quod ex-

*Innoc. III.* pressisse videtur Innocentius III. in d. cap. Maiores, dum ait: *Sacramentalis operatio imprimit characterem, cum obicem voluntatis contraria non inuenit obfistentem.* Et id non leuiter insinuat Eugenius IV.

*Eug. IV.* in suo Decreto fidei, dum ait: *Sacramenta tribus perficiuntur, rebus tamquam materia, verbis tamquam forma, & persona ministri conferentis Sacramentum, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia.* ergo Sacramentum verè perficitur absque consensu & intentione suscipiendi illud. Et ratione à simili probatur, quia in paruulis non requiritur consensus suscipiendi Sacramentum ad valorem illius, ergo neque in adultis, quia idem est in vtrisque Sacramentum.

*S. Thom. Scotus. Vasquez. Suarez. Egidi.* S. Thomas verò q. 68. art. 7. Scotus in 4. dist. 4. q. 4. Vasq. disp. 1. 38. n. 65. Suarez disp. 14. sect. 2. Egidius q. 64. art. 8. dub. 5. & communiter Theologi docent, ad valorem Sacramenti in adultis, qui aliquando fuerunt domini propriae voluntatis, requiri positivum consensum suscipiendi illud. Quod

*August.* expressisse videtur Augustinus lib. 4. de Baptismo c. 24. Et meritò, quia ex vna parte convenientissimum est, adultos aliquando dominos propriae voluntatis non initiari sacris Christianis absque proprio consensu positivo, quamvis paruuli & amenes, qui numquam fuerunt domini propriae voluntatis, valide absque positivo consensu initiantur: & ex altera, parte facile est, & facile fieri potuit, ut idem materiale Sacramenti ex Christi institutione requireretur, ut sit & fiat signum & causa gratiae in adultis, dictum consensum tamquam conditionem; & non in paruulis, neque in perpetuo amenibus, cum illi non possint illum habere, & possint illi; ergo credendum est, sic fuisse à Christo in-

stitutum. Ex quo constat ad rationem à simili adductam pro Caietano & Ledesma.

Innocentius III. verò in dicto cap. *Maiores*, dum ait, quod sacramentalis operatio imprimit characterem, cum obicem voluntatis contraria non inuenit obfistentem, per contrariam intelligit contrariam etiam priuatiuam, quae etiam priuatiuè obfistit, ut ex contextu deducitur. Et Eugenius IV. quando ait, Sacramenta tribus perfici, materia, & forma, & intentione ministri, tantum loquitur de his quae sunt generaliter necessaria omnibus Sacramentis ad ipsorum valorem & perfectionem, & susceptis à quibuscumque; & ideo nullam fecit mentionem consensus suscipientis, quia iste non est generaliter necessarius, quia necessarius non est ad perfectionem seu valorem Eucharistiae, neque ad valorem Sacramentorum, quae suscipiuntur à paruulis, & à perpetuo amenibus.

Ita tamen in adultis suscipientibus requiritur positivus consensus ad valorem Sacramentorum, ut sufficiat habitualis (id est praeteritis non renocatus) ut supponitur in dicto cap. *Maiores*, & satis congruenter, quia suscipiens non se habet ut agens & operans (sicut se habet minister) sed tantum se habet ut patiens, ac proinde non est necessarium consensum esse actualiter, neque virtualiter, ut ex eo tamquam ex efficiente deriuetur, & fiat Sacramentum, sed sufficit quod suscipiens aliquo modo consentiat in susceptionem Sacramenti, ad quod sufficit consensus praeteritis nondum renocatus. Et etiam sufficit consensus ex metu coactus, ut supponitur in dicto cap. *Maiores*, & in Concilio Toletano IV. can. 55. quia consensus iste est simpliciter voluntarius & liber, quamvis aliquando inuoluntarij habeat admixtum: imò non est necessarius consensus specialis, sed sufficit quilibet etiam generalis, quia quolibet suscipiens dicitur in susceptionem Sacramenti consentire, ut consensus, quo quis Catholicè viuens desiderat aliquando uti medijs Ecclesiae, vel ea sibi conferri quando ipsis indigeat: & hunc ad minus praesumit Ecclesia in moribundo, quem extreme vngit, quamuis id non petierit.

Praeter consensum autem suscipiendi Sacramentum, non est necessarius in suscipiente, quamvis adulto, actus fidei ad valorem Sacramentorum (in quo etiam Catholici conueniunt) quia dicta necessitas nullo fundamento ostendi potest.

## DISPUTATIO V.

### De ordine & numero Sacramentorum.

#### DIFFICULTAS I.

*Quot sint Sacramenta nouae legis.*



RRor est haereticorum, existimantium Sacramenta nouae legis pauciora esse quam septem (quamuis ipsi in eorum numero non conueniant) quia numerus iste septenarius Sacramentorum neque ex Scriptura neque ex Patribus constat. Imò addit Kemniius, si credendum esset Patribus, plura essent assignanda Sacramenta quam septem: quia Ambrosius li-

*Kemnii.*

*Ambros.*

bro 3. de Sacramentis, cap. 1. & Cyprianus Serm. Cyp. de Ablut. pedum, & Bernardus de Coena Domini, lotionem pedum factam à Christo in nocte Coenae Ioannis 13. appellant Sacramentum: quod verò ex institutione Christi conferat gratiam, significare videtur Christus illis verbis, *Si non laveris te, non habebis partem mecum*, per gratiam videlicet: & eam etiam pro reliquis hominibus in Sacramentum institutam mansisse significare videtur Christus illis verbis, *& vos debetis alter alterius lavare pedes*.

Catholici tamen conueniunt, Sacramenta nouae legis esse septem, neque plura, neque pauciora, nempe